

**MAŽMENINĖS PREKYBOS ALKOHOLINIAIS GĖRIMAIS IR
TABAKO GAMINIAIS VIETŲ IŠSIDĖSTYMO LIETUVOS
TERITORIJOJE 2013 METAIS TYRIMAS**

Parengė

Violeta Verseckienė
Narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės departamento
Licencijų skyriaus vedėja

Rita Vaitiekūnaitė
Narkotikų, tabako ir alkoholio
kontrolės departamento
Licencijų skyriaus vyriausioji
specialistė

TURINYS

1. 2013 m. mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimas..... 1
2. 2013 m. mažmeninės prekybos tabako gaminiais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimas..... 12

2013 m. mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimas

Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamentas (toliau – Departamentas) 2013 metais atliko mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimą, kurio tikslas buvo surinkti duomenis iš savivaldybių apie išduotų ir galiojančių 2013 m. liepos 1 d. licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais (toliau – licencija) skaičių, atlikti jų išsidėstymo pasiskirstymą pagal apskritis, įvertinti alkoholinių gėrimų prieinamumą, atsižvelgiant į tai, kiek licencijų tenka 10 000 gyventojų, taip pat įvertinti licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymą pagal įmonių veiklos rūšis miestuose ir rajonuose.

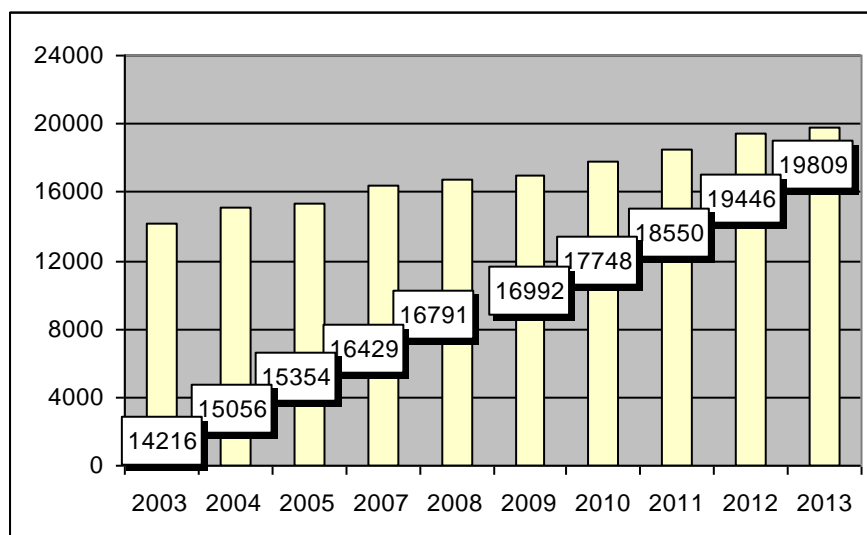
Tyrimas parengtas įvertinant Departamento surinktus duomenis apie savivaldybių išduotas licencijas nuo 2003 iki 2013 metų.

Nuo 2003 metų iki 2013 metų savivaldybių išduotų galiojančių licencijų skaičius padidėjo daugiau kaip 39 procentais. Lyginant 2012 su 2013 metais, pastebimas nežymus –1,8 proc. licencijų skaičiaus padidėjimas (1 lentelė).

1 lentelė. 2003-2013 metais galiojusios licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais

Metai	2003	2004	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Galiojo licencijų	14216	15056	15354	16429	16791	16992	17748	18550	19446	19809

1 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičiaus kitimo 2003-2013 metais dinamika

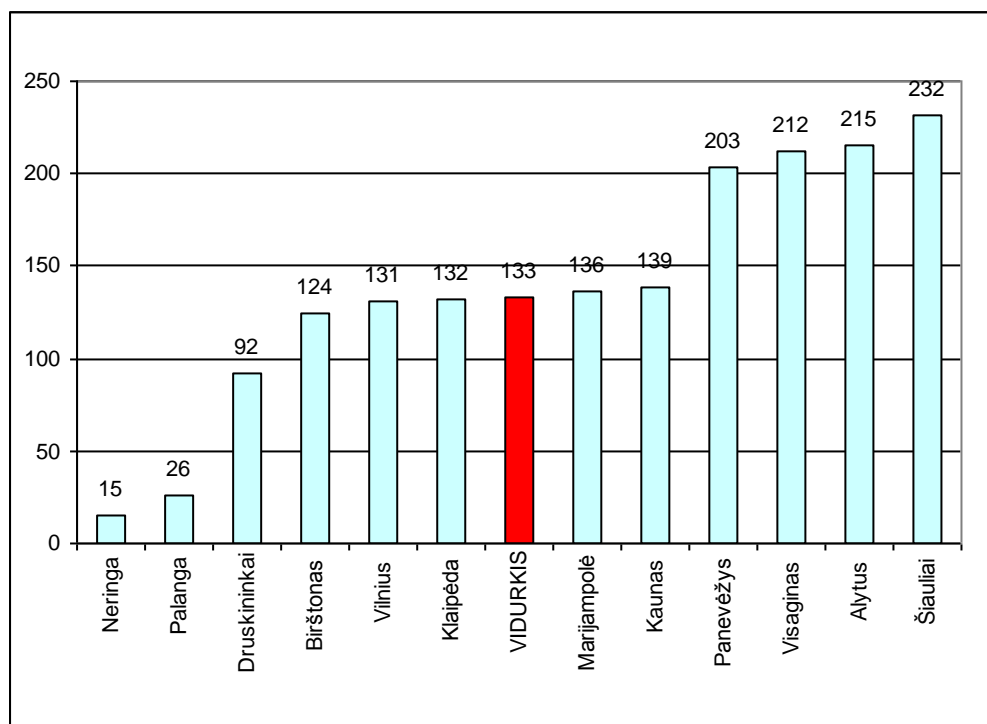

Pagal savivaldybių pateiktus duomenis Lietuvoje 2013 m. liepos 1 d. galiojo 19 809 licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais.

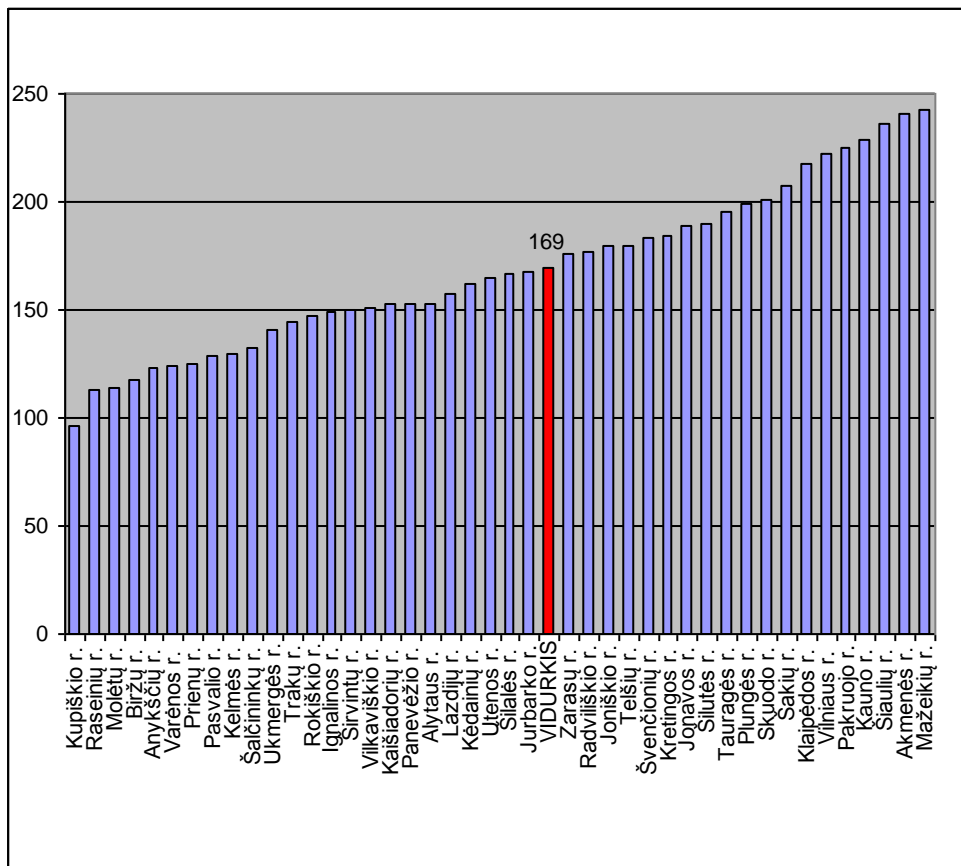
Departamentas vertino alkoholinių gėrimų prieinamumą pagal miestus bei rajonus skaičiuojant kiek 1 licencijai tenka gyventojų.

2013 metų duomenimis vidutiniškai Lietuvoje viena prekybos alkoholiniais gėrimais vieta „aptarnauja“ 150 gyventojų (2012 metais – 159 gyventojus). Miestuose vidutiniškai 1 prekybos vieta „aptarnauja“ 133 gyventojus, rajonuose – 169 gyventojus (2 ir 3 paveikslai).

2 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais miestuose (2013-07-01 duomenys)

3 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais rajonuose (2013-07-01 duomenys)

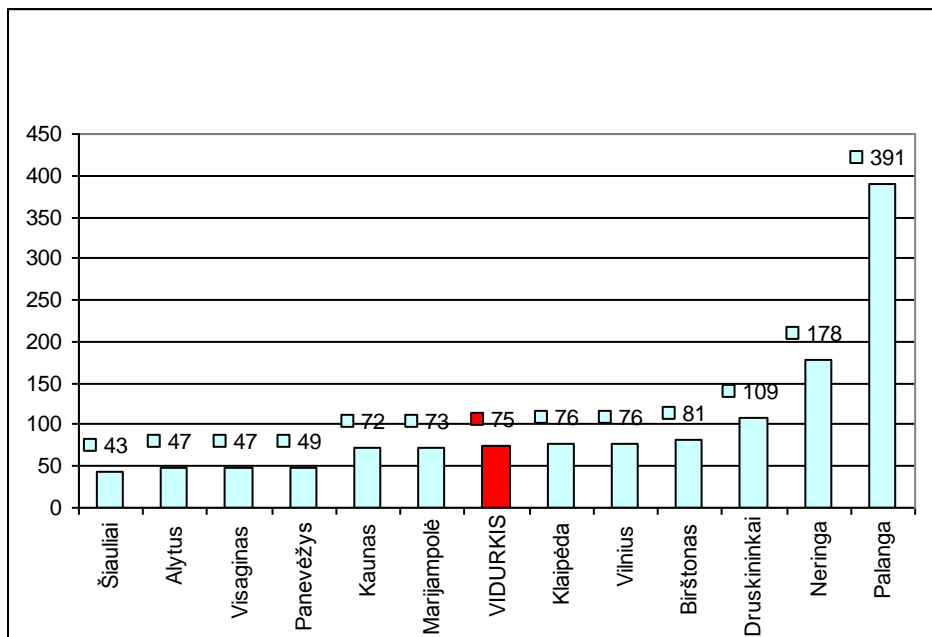
Didžiausias alkoholinių gėrimų prieinamumas pastebimas Kupiškio rajone (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 96 gyventojus), Raseinių rajone (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 113 gyventojų), Molėtų rajone (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 114 gyventojų), Biržų rajone (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 118 gyventojų). (3 paveikslas).

Atsižvelgiant į išduotas sezonines licencijas verstis alkoholio verslu, labiausiai prieinamas alkoholis yra Neringoje (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 15 gyventojų), Palangoje (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 26 gyventojus). (2 paveikslas.) Lyginant 2012 ir 2013 metus Druskininkuose alkoholinių gėrimų prieinamumas sumažėjo: 2012 metais 1 prekybos vieta „aptarnavo“ 65 gyventojus, 2013 metais – 92.

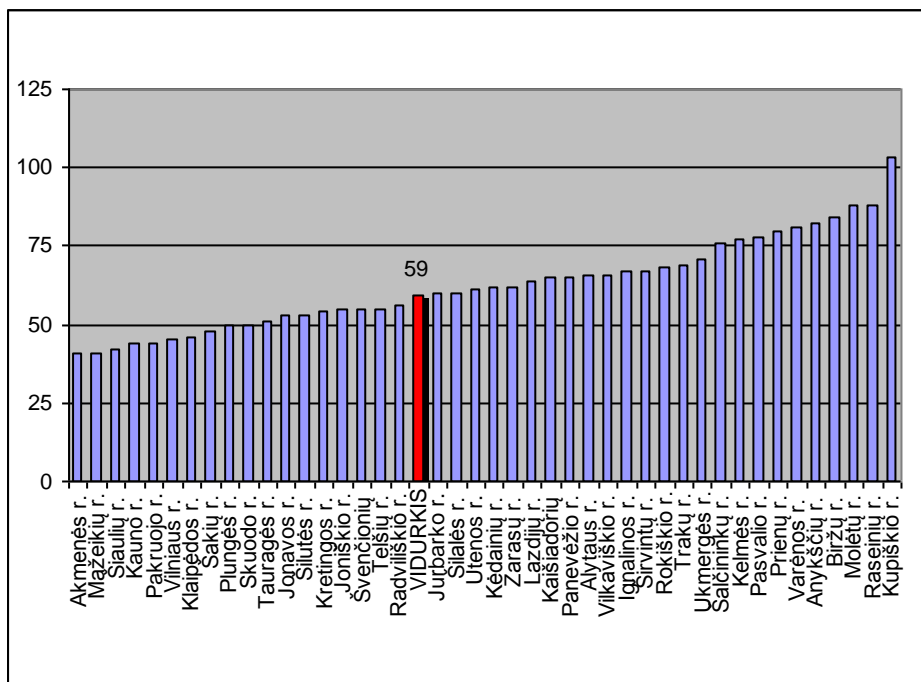
Atsižvelgiant į gyventojų skaičių tenkanti vienai licencijai, mažiausias alkoholinių gėrimų prieinamumas yra šiuose miestuose ir rajonuose: Mažeikių rajone 1 prekybos vieta aptarnauja 243 gyventojus, Akmenės rajone – 241, Šiaulių rajone – 236, Šiaulių mieste – 232, Kauno rajone – 229, Vilniaus rajone – 222, Alytaus mieste – 215, Visagine – 212 (2 ir 3 paveikslai).

Departamentas vertino išduotų licencijų skaičių tenkantį 10 000 gyventojų. Miestuose vidutiniškai 10 000 gyventojų tenka 75 licencijos (4 paveikslas.), rajonuose – 59 licencijos (5 paveikslas). Žemiau pateiktuose 4 ir 5 paveiksluose matyti, kad alkoholinių gėrimų prieinamumas didžiausias Palangoje, Neringoje, Kupiškio r., Raseinių r.

4 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičius tenkantis 10000 gyventojų miestuose (2013-07-01 duomenys)

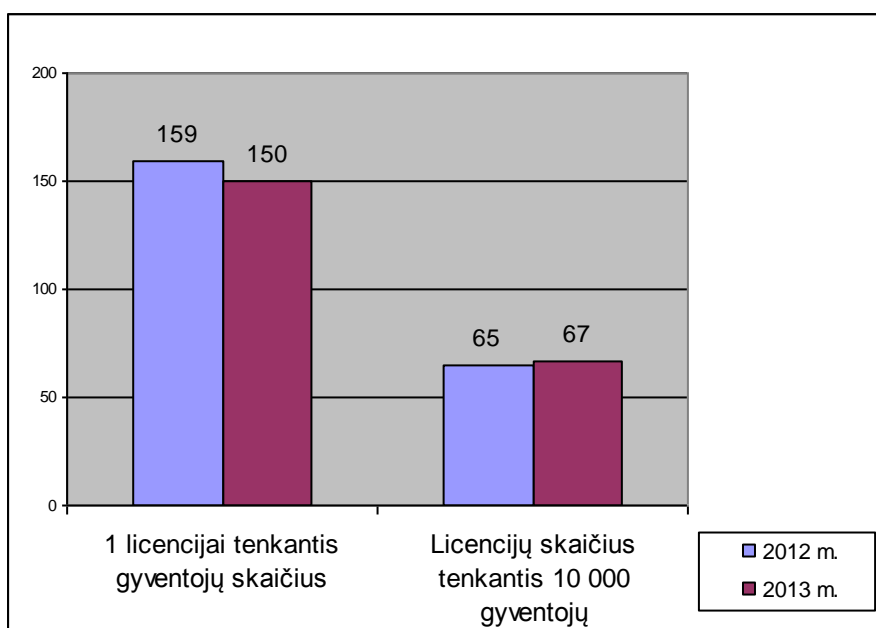

5 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičius tenkantis 10000 gyventojų rajonuose (2013-07-01 duomenys)

6 paveiksle pateikta 2012 ir 2013 m. duomenų suvestinė, kurioje matyti, kad vertinant 1 licencijai tenkanti gyventojų skaičių, taip pat licencijų skaičių tenkanti 10 000 gyventojų, 2013 metais stebimas alkoholinių gėrimų prieinamumo didėjimas.

6 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais tankio palyginimas 2012 m. ir 2013 m.

Vertinant pateiktus alkoholinių gėrimų prieinamumo rezultatus būtina atsižvelgti ir į šiuos faktorius: į miestuose ir rajonuose sumažėjusį gyventojų skaičių bei ypač pastaruoju metu ryškią tendenciją iki minimumo sumažinti subjektams, norintiems įsigyti licenciją, keliamus reikalavimus.

Licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais gali būti išduodamos dviejų rūšių veiklai: prekybai ir viešajam maitinimui. 2013 metais Departamentas surinko duomenis apie išduotas licencijas pagal įmonių veiklos rūšis.

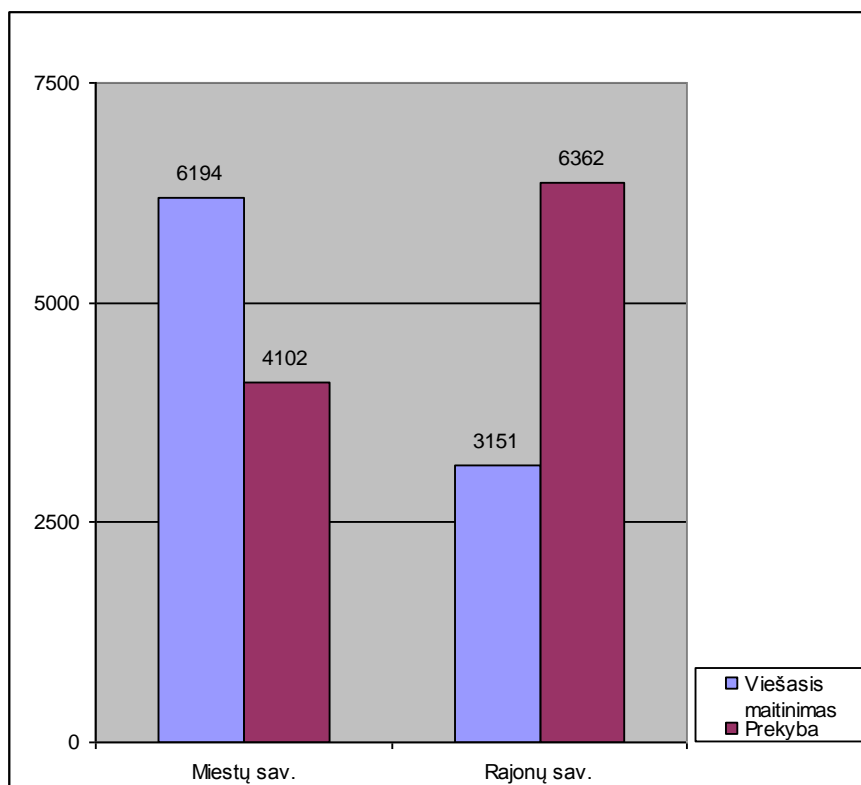
2013 metų liepos 1 dienai savivaldybių išduotų galiojančių licencijų skaičius pasiskirstė apytikriai tolygiai: 9345 licencijos vykdyti viešojo maitinimo veiklą (tai sudaro 47,2 proc.) ir 10464 licencijos (52,8 proc.) prekybos veiklai (2 lentelė).

2 lentelė. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas pagal veiklos rūšis miestų ir rajonų savivaldybėse (2013-07-01 duomenys)

	Viešasis maitinimas (licencijų skaičius)	Prekyba (licencijų skaičius)	% bendroje dalyje
Miestų savivaldybės	6194	4102	52,8
Rajonų savivaldybės	3151	6362	47,2
Iš viso licencijų	9345	10464	100

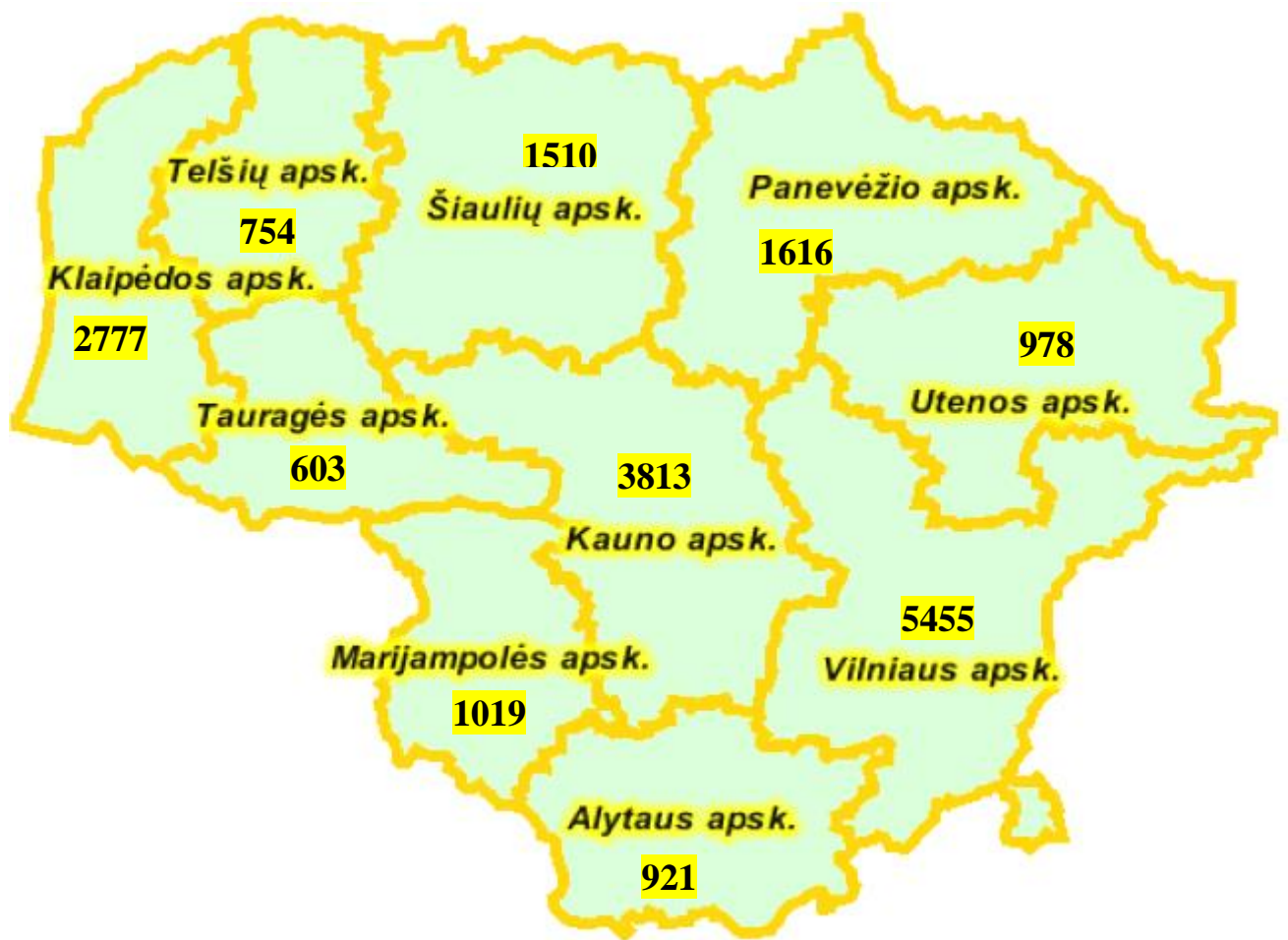
Lyginant viešojo maitinimo ir prekybos veikloms išduotų licencijų pasiskirstymą pagal miestus ir rajonus (7 paveikslas) matyti, kad miestuose daugiau išduodama licencijų viešojo maitinimo veiklai (49 procentais daugiau negu parduotuvėms), tuo tarpu rajonuose pastebima atvirkštinė tendencija – parduotuvėms išduota dvigubai daugiau licencijų negu viešojo maitinimo įmonėms. Šią tendenciją gali sąlygoti didesnė miesto gyventojų perkamoji galia, taip pat tai, kad miestuose daugiau gyventojų naudojami viešojo maitinimo paslaugomis negu rajonuose. Be to, neatmestina prielaida, kad ūkio subjektai įsigyja licencijas kaip viešojo maitinimo įmonės tam, kad išvengtų ribojimo prekiauti alkoholiniais gėrimais visą naktį.

7 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas pagal veiklos rūšis miestų ir rajonų savivaldybėse (2013-07-01 duomenys)

Įvertindamas savivaldybių išduotų licencijų skaičių, Departamentas atliko jų pasiskirstymo pagal apskritis analizę, kuri pateikta 8 ir 9 paveiksluose. Licencijų pasiskirstymas pagal apskritis lyginant 2012 ir 2013 metus keitėsi nežymiai. Tai matyti 3 lentelėje ir 10 paveiksle, kuriuose pateikti palyginamieji galiojančių licencijų apskrityse duomenys.

8 paveikslas. 2012 m. liepos 1 d. galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičiaus pasiskirstymas pagal apskritis

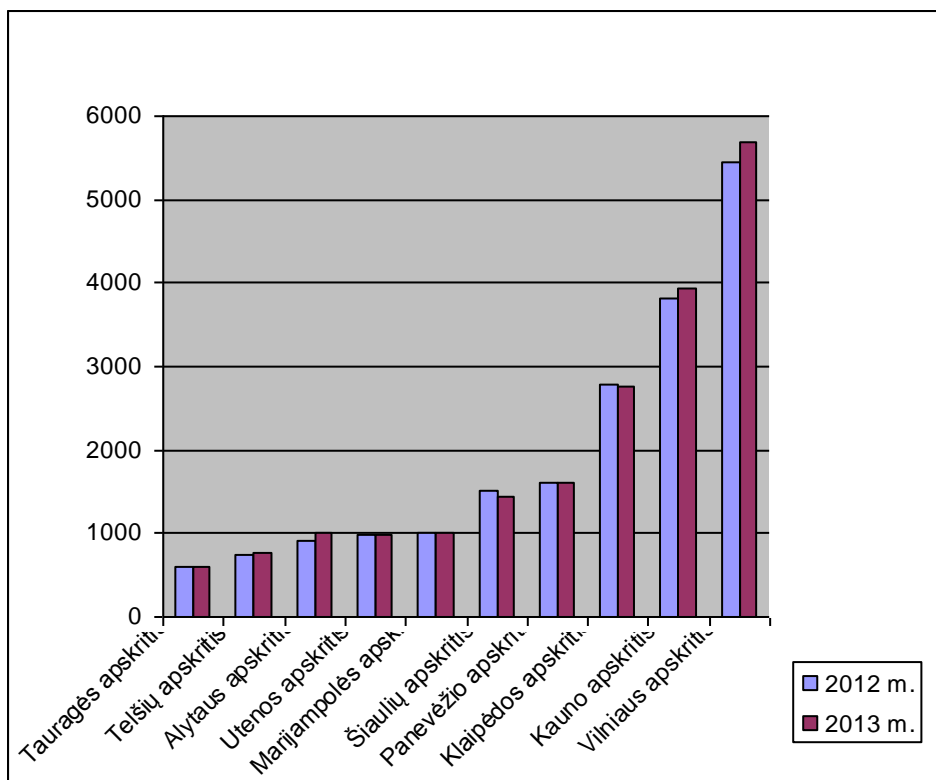
9 paveikslas. 2013 m. liepos 1 d. galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičiaus pasiskirstymas pagal apskritis

3 lentelė. 2012 m. ir 2013 m. galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais pasiskirstymas pagal apskritis

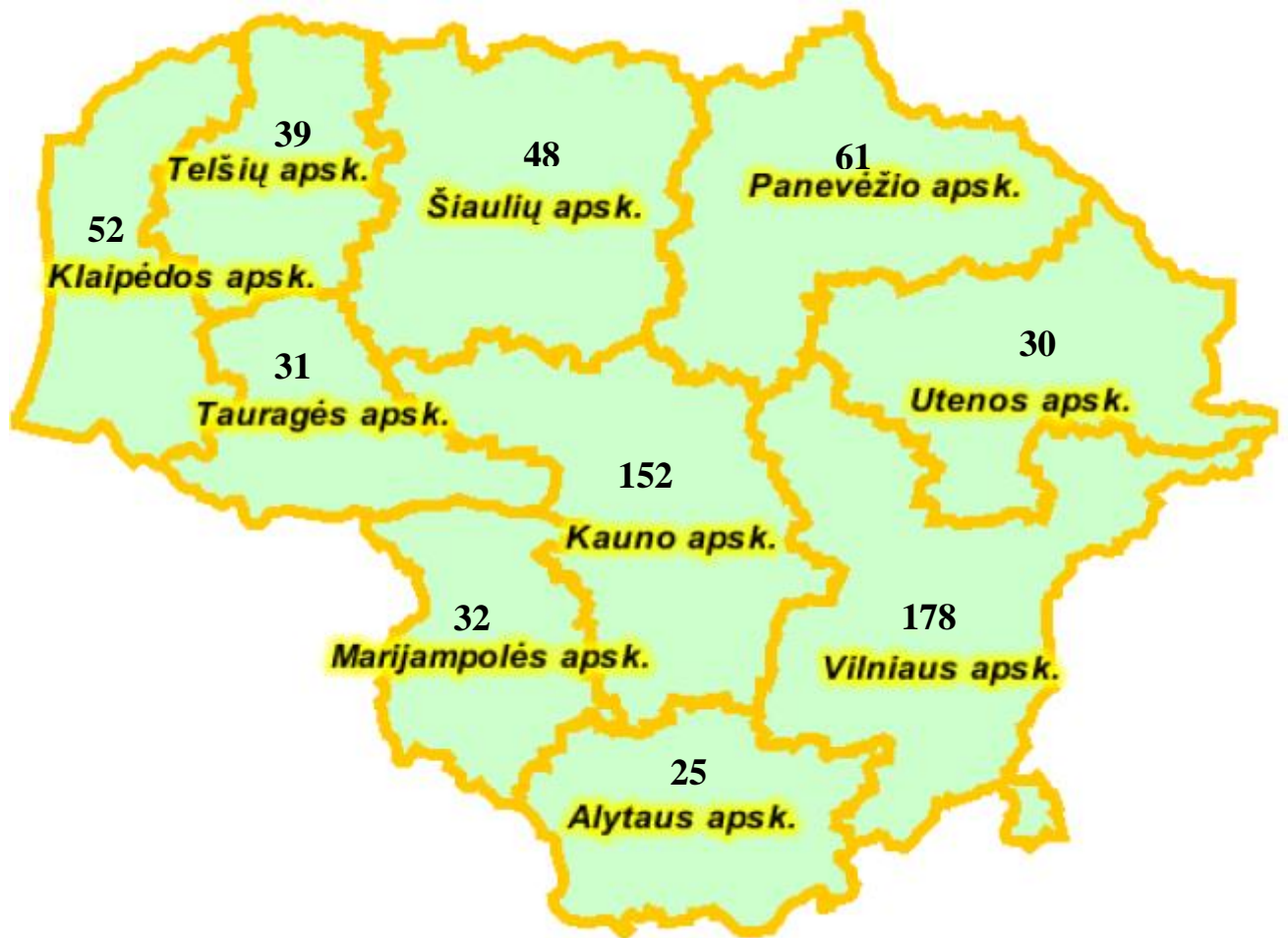
Eil. Nr.	Apskritis	2012 m.	2013 m.
1	Tauragės apskritis	603	610
2	Telšių apskritis	754	770
3	Alytaus apskritis	921	1014
4	Utenos apskritis	978	981
5	Marijampolės apskr.	1019	1016
6	Šiaulių apskritis	1510	1437
7	Panevėžio apskritis	1616	1597
8	Klaipėdos apskritis	2777	2761
9	Kauno apskritis	3813	3942
10	Vilniaus apskritis	5455	5681
	Iš viso	19446	19809

10 paveikslas. Galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais skaičiaus pagal apskritis 2012 m. ir 2013 m. palyginimas

Departamentas vertino licencijų išdavimą degalinėse. Daugiausiai licencijų prekiauti alkoholiniais gėrimais degalinėse 2013 metais yra išduota Vilniaus ir Kauno apskrityse (Vilniaus – 178, Kauno – 152), mažiausiai – Alytaus apskrityje – 25. Kitose apskrityse degalinėms išduotų licencijų skaičius apytikriai panašus (9 paveikslas).

11 paveikslas. 2013-07-01 galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais degalinėse skaičius pagal apskritis

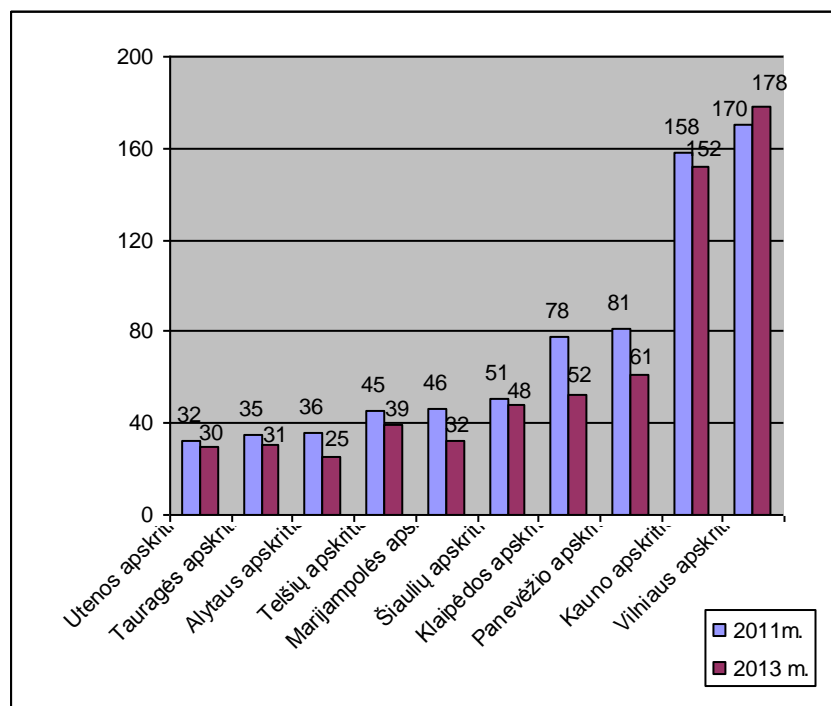

Nuo 2012 m. sausio 1 d. įsigaliojus Alkoholio kontrolės įstatyme nustatytam draudimui prekiauti degalinėse alkoholiniais gėrimais vykdant viešojo maitinimo veiklą, licencijų skaičius lyginant 2011 m. ir 2013 m. sumažėjo 11,5 proc. (4 lentelė).

4 lentelė. Išduotos galiojančios licencijos verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais degalinėse 2011 ir 2013 metais

Eil.Nr.	Apskritis	2011m.	2013 m.
1.	Utenos apskritis	32	30
2.	Tauragės apskritis	35	31
3.	Alytaus apskritis	36	25
4.	Telšių apskritis	45	39
5.	Marijampolės apskr.	46	32
6.	Šiaulių apskritis	51	48
7.	Klaipėdos apskritis	78	52
8.	Panevėžio apskritis	81	61
9.	Kauno apskritis	158	152
10.	Vilniaus apskritis	170	178
	Iš viso	732	648

12 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba alkoholiniais gėrimais degalinėse skaičiaus palyginimas 2011 ir 2013 metais

2013 m. mažmeninės prekybos tabako gaminiais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimas

Departamentas 2013 metais atliko mažmeninės prekybos tabako gaminiais vietų išsidėstymo Lietuvos teritorijoje tankumo tyrimą, kurio tikslas buvo surinkti duomenis iš savivaldybių apie išduotų ir galiojančių 2013 m. liepos 1 d. licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais (toliau – tabako gaminių licencija) skaičių, atlikti jų išsidėstymo pasiskirstymą pagal apskritis, įvertinti tabako gaminių prieinamumą, atsižvelgiant į tai, kiek licencijų tenka 10 000 gyventojų ir kiek viena licencija aptarnauja gyventojų.

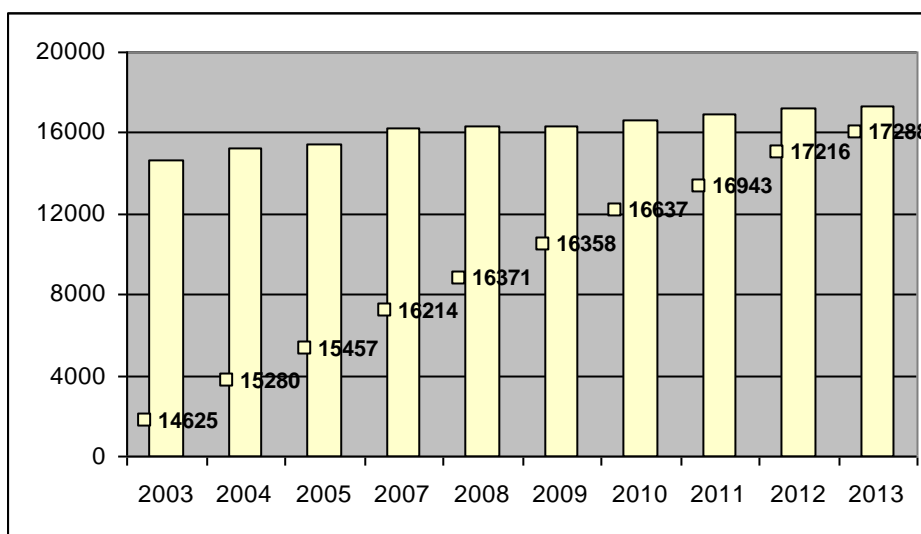
Tyrimas parengtas įvertinant Departamento surinktus duomenis apie savivaldybių išduotas ir galiojančias tabako gaminių licencijas nuo 2003 metų iki 2013 metų.

Nuo 2003 metų iki 2013 metų savivaldybių išduotų ir galiojančių tabako gaminių licencijų skaičius padidėjo 18,2 procentais. Galiojančių licencijų skaičiaus kitimo pagal metus dinamika pateikta 13 paveiksle. Lyginant 2012 su 2013 metais, pastebimas nežymus – 0,4 proc. licencijų skaičiaus padidėjimas (5 lentelė).

5 lentelė. Galiojančios licencijos verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais pagal metus (2003-2013 m.)

Metai	2003	2004	2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Galiojo licencijų	14625	15280	15457	16214	16371	16358	16637	16943	17216	17288

13 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičiaus kitimo 2003-2013 m. dinamika

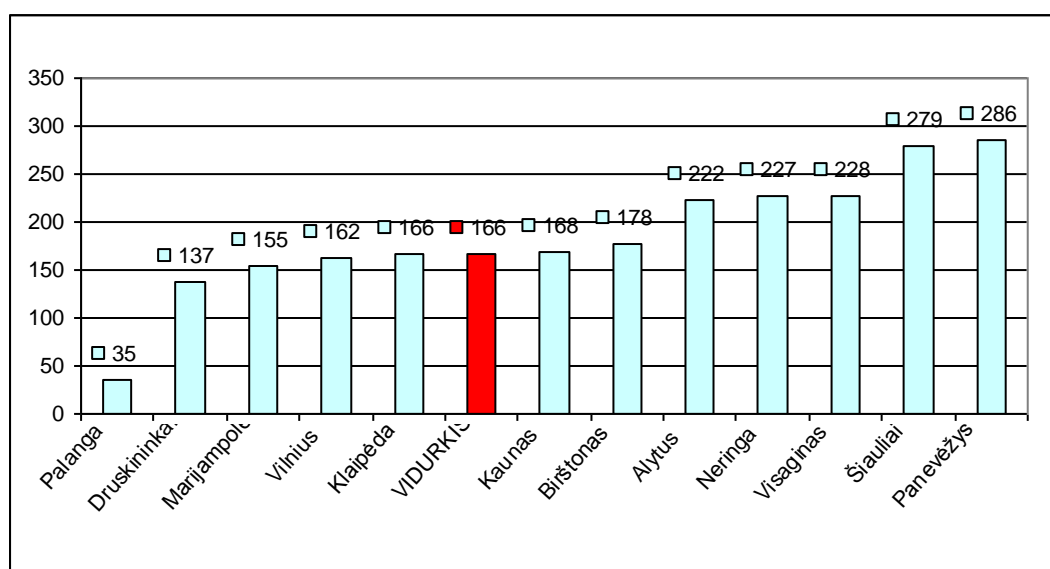

Pagal savivaldybių pateiktus duomenis Lietuvoje 2013 m. liepos 1 d. galiojo 17288 licencijos verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais.

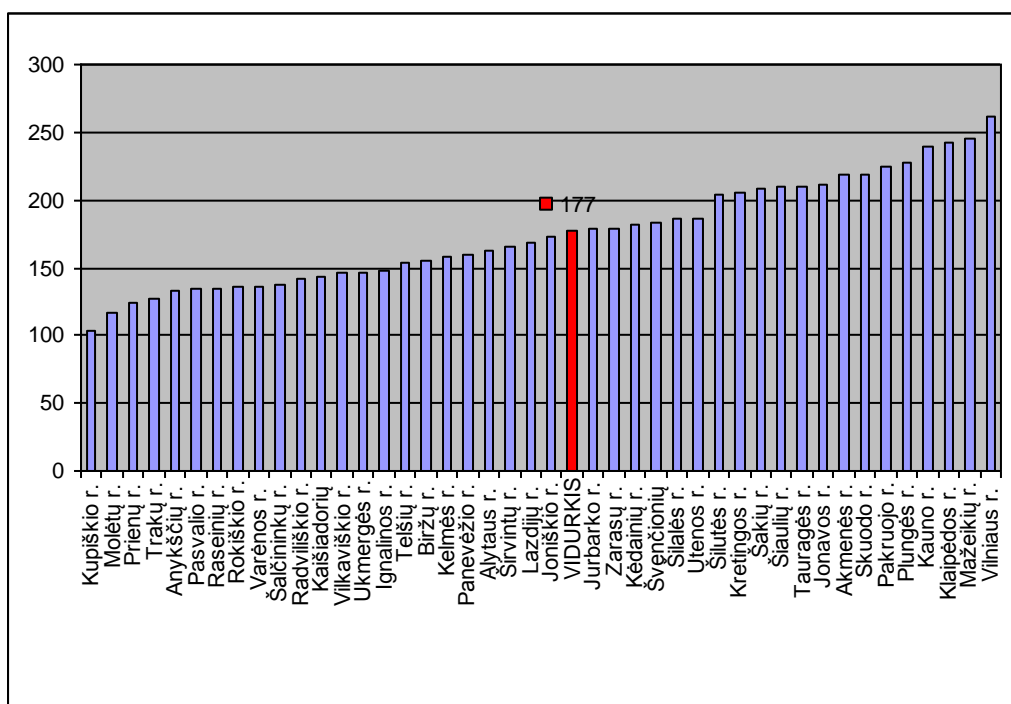
Departamentas vertino tabako gaminių prieinamumą pagal miestus bei rajonus skaičiuojant kiek 1 licencijai tenka gyventojų.

2013 metų duomenimis vidutiniškai Lietuvoje viena prekybos tabako gaminiais vieta „aptarnauja“ 172 gyventojus (2012 metais – 175 gyventojus). Miestuose vidutiniškai 1 prekybos vieta „aptarnauja“ 166 gyventojus, (14 paveikslas), rajonuose – 177 gyventojus (15 paveikslas).

14 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais miestuose (2013-07-01 duomenys)

15 paveikslas. Gyventojų skaičius tenkantis vienai licencijai verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais rajonuose (2013-07-01 duomenys)

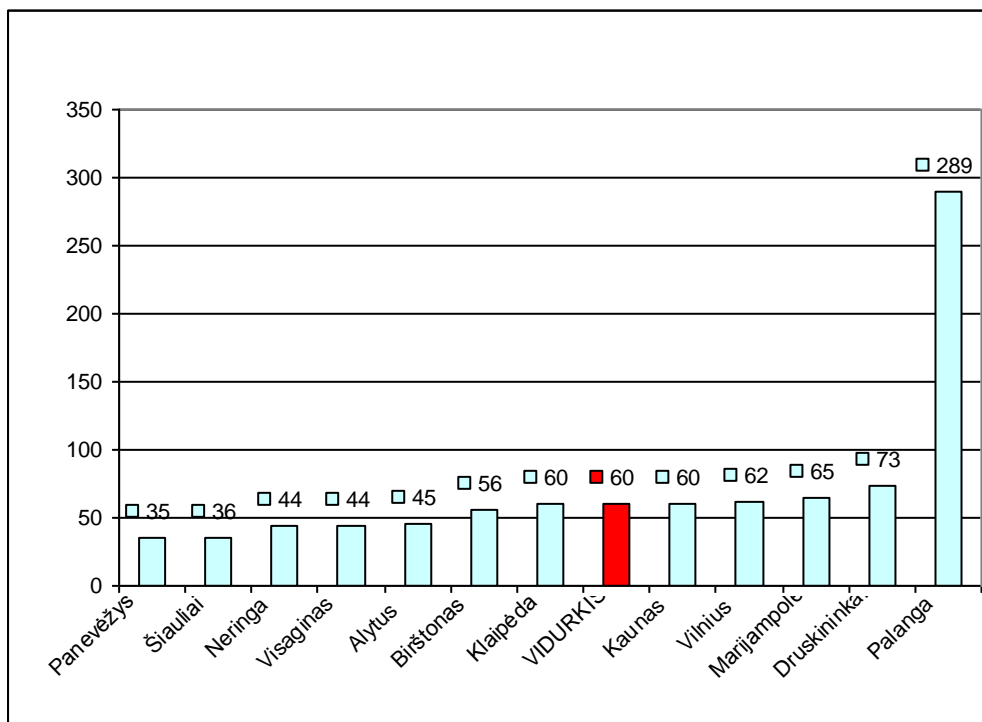
Didžiausias tabako gaminių prieinamumas pastebimas Kupiškio rajone (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 103 gyventojus), Molėtų rajone (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 117 gyventojų), Prienų rajone (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 124 gyventojus). Atsižvelgiant į išduotas sezonines licencijas verstis tabako gaminių prekyba, labiausiai prieinami tabako gaminiai yra Palangoje (1 prekybos vieta „aptarnauja“ 35 gyventojus).

Atsižvelgiant į gyventojų skaičių tenkantį vienai licencijai mažiausias tabako gaminių prieinamumas yra šiuose miestuose: Panevėžyje 1 prekybos vieta aptarnauja 286 gyventojus, Šiauliuose 1 prekybos vieta aptarnauja 279 gyventojus (14 paveikslas), rajonuose: Vilniaus rajone – 261, Mažeikių rajone 246, Klaipėdos rajone – 242, Kauno rajone – 239 (15 paveikslas).

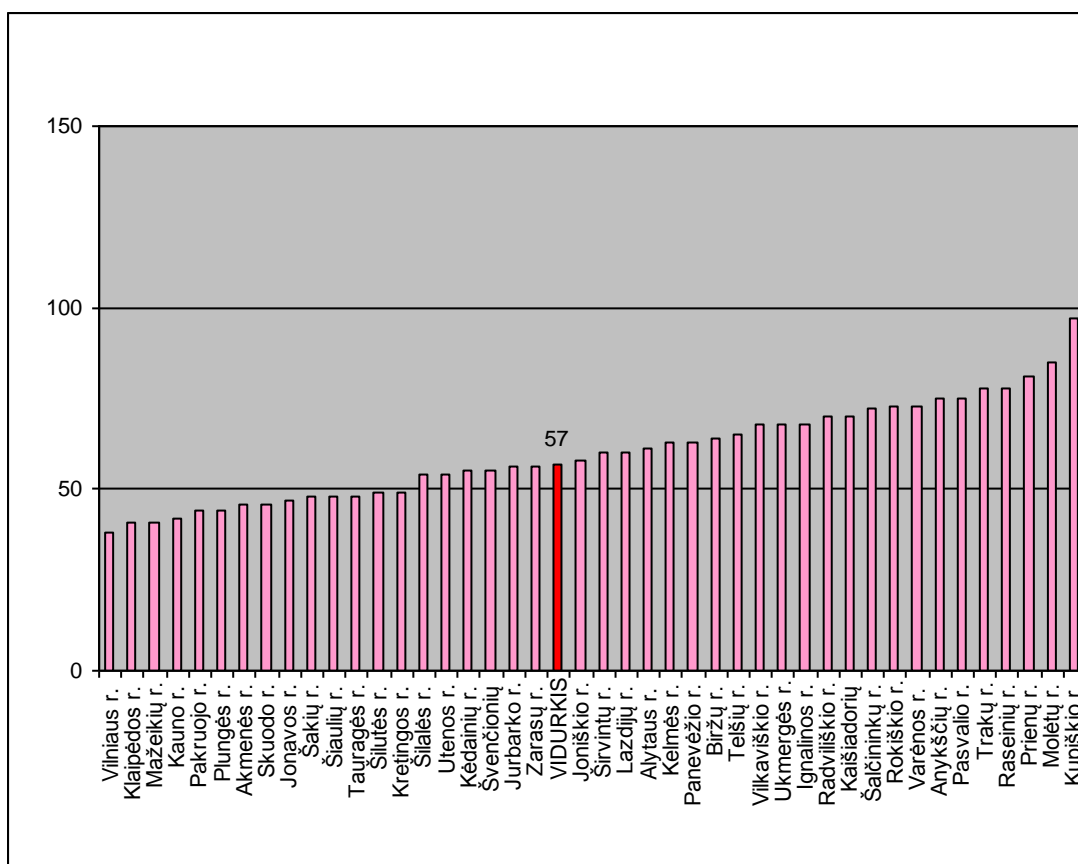
Departamentas vertino išduotų licencijų skaičių tenkantį 10 000 gyventojų. Miestuose vidutiniškai 10 000 gyventojų tenka 60 licencijų (16 paveikslas), rajonuose – 57 licencijos (17 paveikslas).

Žemiau pateiktuose 16 ir 17 paveiksluose matyti, kad vertinant tabako gaminių prieinamumą pagal šį rodiklį, prieinamumas didžiausias Palangoje (10 000 gyventojų tenka 289 licencijos) ir Kupiškio r.(10 000 gyventojų – 97 licencijos).

16 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičius tenkantis 10000 gyventojų miestuose (2013-07-01 duomenimis)

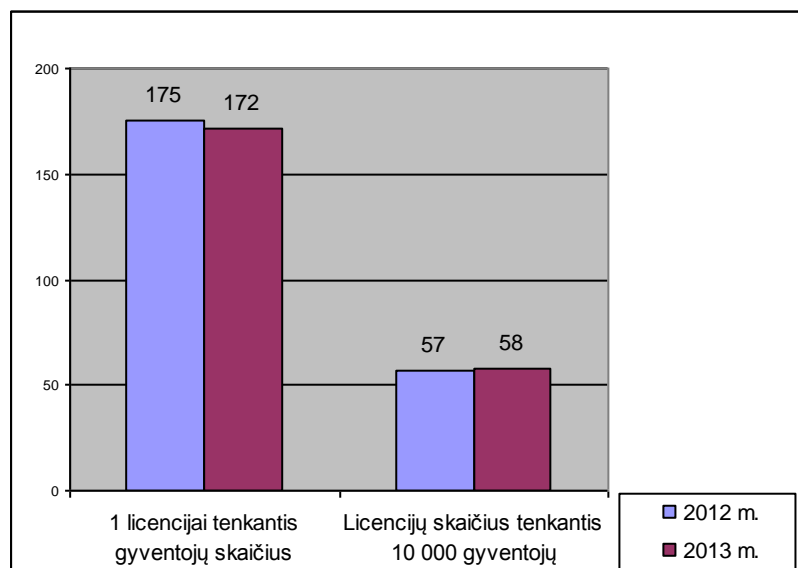

17 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais tenkantis skaičius 10000 gyventojų rajonuose (2013-07-01 duomenimis)

18 paveiksle pateikta 2012 ir 2013 m. duomenų suvestinė, kurioje matyti, kad vertinant 1 tabako gaminių licencijai tenkanti gyventojų skaičių, taip pat licencijų skaičių tenkanti 10 000 gyventojų, 2013 metais stebimas tabako gaminių prieinamumo didėjimas.

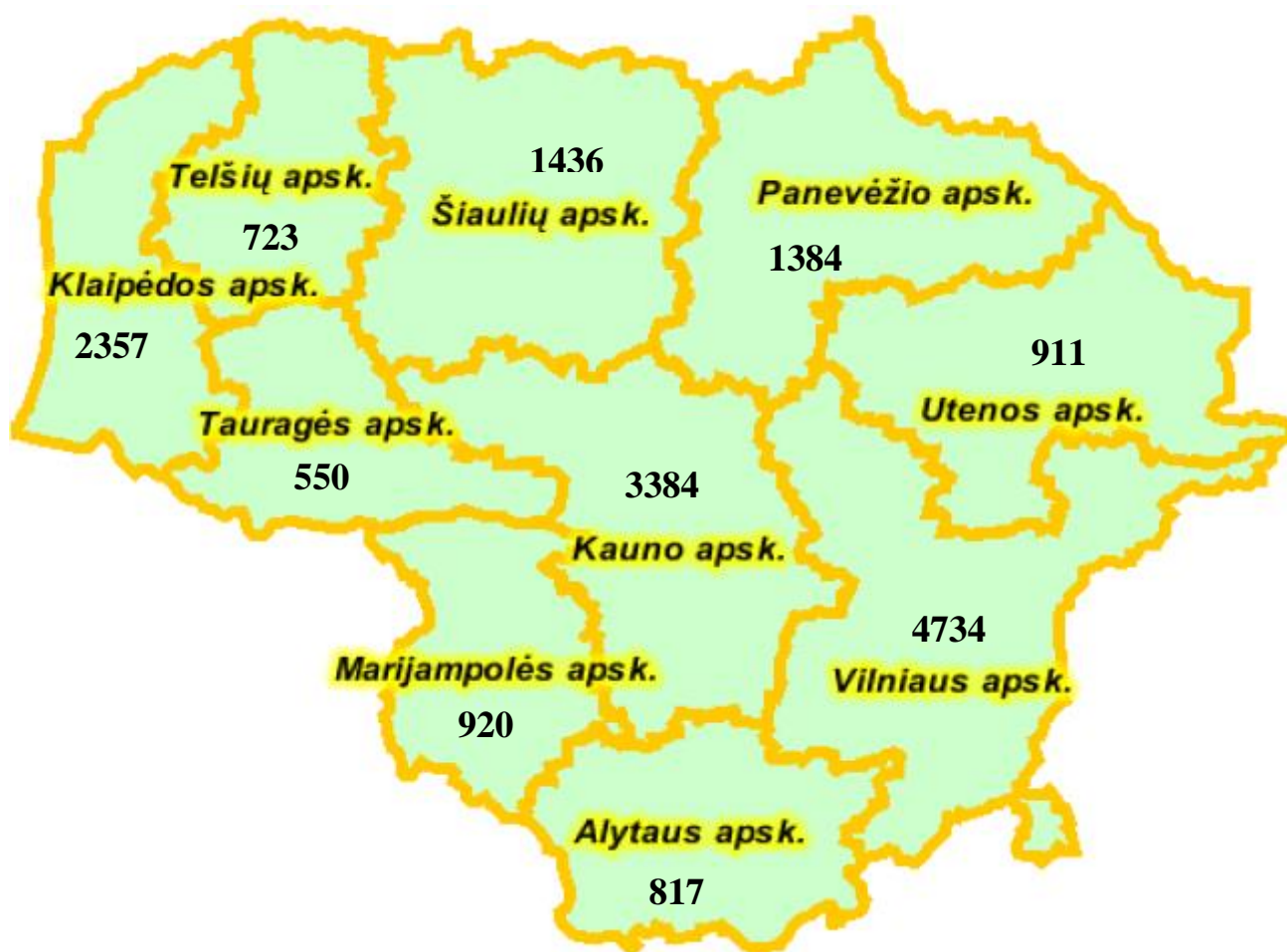
18 paveikslas. Licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais tankio palyginimas 2012 m. ir 2013 m.

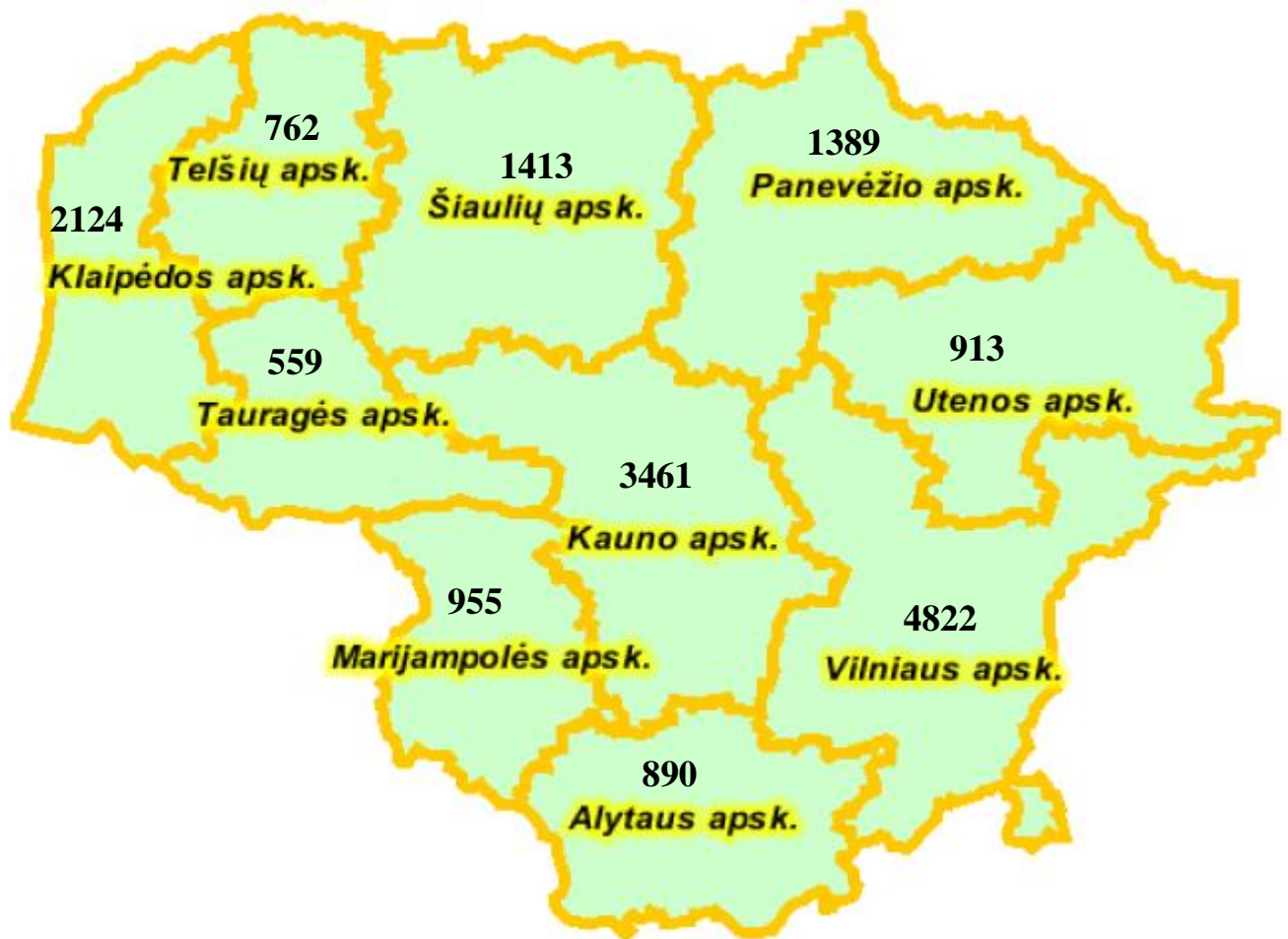
Vertinant pateiktus tabako gaminių prieinamumo rezultatus būtina atsižvelgti ir į šiuos faktorius: į miestuose ir rajonuose sumažėjusį gyventojų skaičių bei supaprastintus reikalavimus keliamus ūkio subjektams norintiems įsigyti licenciją.

Departamentas vertino savivaldybių išduotų ir galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičių pagal apskritis. 19 paveiksle pateikiami 2012 metų duomenys, 20 paveiksle – 2013 m. duomenys.

19 paveikslas. 2012 m. liepos 1 d. galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičiaus pasiskirstymas pagal apskritis

20 paveikslas. 2013 m. liepos 1 d. galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičiaus pasiskirstymas pagal apskritis

Lyginant 2012 ir 2013 metus galiojusių tabako gaminių licencijų pasiskirstymas pagal apskritis keitėsi neženkliai (6 lentelė ir 21 paveikslas), jų skaičius beveik visose apskrityse padidėjo, išskyrus Šiaulių, Klaipėdos ir Kauno apskritis, kuriuose pastebima nežymi galiojusių licencijų skaičiaus mažėjimo tendencija (21 paveikslas).

6 lentelė. Galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais skaičiaus pasiskirstymas pagal apskritis 2012 ir 2013 metais

Eil. Nr.	Apskritis	2012 m.	2013 m.
1.	Tauragės apskritis	550	559
2.	Telšių apskritis	723	762
3.	Alytaus apskritis	817	890

4.	Utenos apskritis	911	913
5.	Marijampolės apskr.	920	955
6.	Panevėžio apskritis	1384	1389
7.	Šiaulių apskritis	1436	1413
8.	Klaipėdos apskritis	2357	2124
9.	Kauno apskritis	3384	3461
10.	Vilniaus apskritis	4734	4822
	Iš viso	17216	17288

21 paveikslas. Galiojusių licencijų verstis mažmenine prekyba tabako gaminiais pasiskirstymas pagal apskritis 2012 ir 2013 metais

